

Fiskigrunnar og 1. mai

UM somu tíð sum arbeiðarafeløg kring alt landið halda 1. maidagin koma tey døpru og skelkandi tíðindini um, at fiskastovrnarnir á einum av ríkastu fiskigrunnum okkara, Føroya Banka, eru við at vera heilt týndir. Sjálvt lívsgrundarlag okkara er farið at rilla av álvara.

NÚ hava vit í longri tíð bara hoyrt um, hvussu svart tað sær út, hvussu álvarslig støðan er í landinum, um eina kreppu fyri og aðra eftir. Og nú gongur móti heitari og ljósari tíðum halda mong av okkum helst, at nú kann tað vera nóg mikið við dómadagstosinum og -skrivningini. Okkum tørvar at hoyra okkurt gott og lívsjáltandi.

GAMANÍ - men støðan tykist nú at vera so mikið álvarsleg, at tað er rætt at rópa eitt hart og týðuligt varsko. Er støðan veruliga so álvarssom, sum ein royndur fiskimaður greiðir frá í blaðnum í dag, so er tað púra greitt, at júst henda sannroynd átti at verid tikið fram í teimum mongu 1. maidagsrøðunum kring landið í dag.

FER sjálvt tilverugrundarlagið hjá okkum øllum og tjóðini Føroyum at rilla av álvara, hvat er tá eftir, hvussu leingi kunnu vit tá búleikast á hesum klettum kunnu vit spyrja! Og hvat høpi er yvirhøvur at tosa um skerjingar og sparingar her og har fyri

at bøta um búskaparligu støðu okkara, um vit longu eru við at týna tað vit standa á, nevniliga fiskastovrnarnar!

TAÐ stendur so púra greitt, at hevur tað nakrantíð verið brúk fyri politikarum til at taka avgerðir og kenna ábyrgd mótevnis í fólk teir umboða, so er tað nú. Her snýr tað seg ikki um at spara einu milliónina her og at fáa einu milliónina inn afturat har, men her snýr tað seg um at fyribyrgja, at ikki fiskastovrnarnir verða heilt og fullkomiliga týndir.

OG hvat kann so gerast fyri at forða tí kann verða spurt. Kanska onkur 1. mairøðari fer at geva okkum uppskriftina uppá tað. Hann ella hon kundi t.d. spurt, hvat gerast kann fyri at bjarga fiskastovnunum, um tað nú veruliga stendur so illa til, sum fleiri av okkara fiskimonnum vilja vera við! Politikararnir hava bara eina loysn, og hon er at spara og skerja og at taka fleiri pengar frá skattaborganum. Hesin peningurin skal so m.a. brúkast til at hjálpa einum illa fyrirkomnum trolaraflota, soleiðis at hann kann æna viðari. Tað eru tó tey, sum halda, at tað er púra burturvið at taka pengar inn frá Palleba til at koyra í ein trolaraflota, sum er í ferð við at niðurfiska og oyða okkara grunnar, soleiðis sum gongdin á Føroya Banka er eitt týðuligt tekin um. Hvør logikkur er í at halda lív í einum fiskiflota, sum longu hevur trároynt okkara fiskigrunnar k ann verða spurt!

1. MAI skal annars minna okkum á, at vit øll hava javnbjóðis rættindi til at vera partur av velferðarsamfelagnum. Tað hevur víst seg upp gjøgnum søguna, at atgongdin til hesi sjálvsögdu rættindi hevur verið so sum so. Tískil hevur eisini verið neyðugt at stríðast fyri hesum rættindum. Tey koma ikki av sær sjálvum.

HÓAST vit nærkast eini nýggjari öld og hóast vit meta okkum upplýst og sera framkominn samfeløg í okkara parti av heiminum, so er greitt, at tað fer altíð at vera neyðugt at gera vart við og krevja sín rætt javnbjóðis øðrum. Hetta merkir ikki, soleiðis sum miskilt av mongum, at øll menniskju skulu vera líka. Tað merkir heilt einfalt, at umstøðurnar at virka í samfelagnum skulu vera líka. Tvs. at vit øll hava rætt til skúla, til arbeiði, til heilsuðst og.

OG hóast tey helst eru mong í tali, ikki minst orsakað av høggravendari propagandu, sum trúgva, at 1. mai er farin í søguna, at brúk er ikki fyri einum 1. maidegi longur, tí nú hava øll tað so gott, so vita vit kortini at tað fer framhaldandi at vera neyðugt at standa saman og verja longu vunnin rættindi og vinna nýggj. Til tess tørvar okkum fakfeløg.

MEN tá sjálvt lívsgrundarlagið hjá okkum øllum er farið at rilla av álvara, tá eiga vit øll somul at standa saman og bera tær byrðar hetta nú einaferð fer at kosta. Betur var um vit vóru fyrivarðin heldur enn eftir-

snarðin. Men hent er hent, og vit mugu royna at bjarga "stumpunum" og koma fyri okkum aftur. Orð kunnu brúkast til nógv. Eisini 1. mai. Latið okkum tó vera realistisk og fyrst og fremst tosa um tey tingini, sum í hesi løtu hava størstan týðning fyri okkum øll. Og sum støðan sær út nú, so eru tað fiskastovrnarnir, ið eiga at liggja fremst í okkara huga.

BETRI sáttmálar, endurgjald fyri mista prístalsregulering, forðan av okursproffitti í sølu av gerandisvörum osfr. hoyrir eisini heima í 1. mairøðunum í ár. Men latið okkum fyrst og fremst tosa um tilverugrundarlagið, sum eftir øllum at døma, er farið at rilla av álvara. Og tað er hetta vit øll skulu liva av. Hvat er hent, hvat hendur júst nú og hvat fer at henda í framtíðini. Hetta eru relevantir spurningar at tosa um ein tílikan dag. Men mest týðandi spurningurin er: hv at kunnu vit gera og hvat vilja vit gera! Komið í dag, í morgin er kanska ov seint var tað onkur, sum einaferð segði. Kanska vit skuldu tikið tey orðini til okkum í hesi tíð!

jamú

Norðurlenska arbeiðararørslan og 1. maidagurin

Í farnu viku hildu umboð fyri javnaðarflokkarnar og arbeiðararørslurnar í øllum Norðurlondum ráðstevnu í Finlandi. Úr Føroyum vóru Atli Dam, formaður javnaðarflokksins og Hans Jørgensen skrivari í javnaðarflokkinum. Á ráðstevnunni vóru fleiri samtyktir gjørdar eitt nú ein í samband við 1. mai. Hon er soljóðandi:

Tað er við eini kenslu av errinskapi, at norðurlenska arbeiðararørslan hátíðarheldur í dag 100 ára dagin fyri 1. mai. Norðurlenska velferðarsamfeløgini eru tey itøkilig úrslitini av virkseminum hjá norðurlensku arbeiðararørsluni. Hesi úr-

slit fingur vit í lag aftan á langt og ofta tögvið stríð. Í dag er velferðarsamfelagið ein sjálfylgja fyri øll. Fyri eitt hundrað árum síðani var tað eitt Utopi. Arbeiðararørslan plagar altíð at leggja kósina fyri tey komandi tiggjuárin — ikki bert fyri dagsins

aktuella politikk. Tí verður 100 ársdagurin fyri 1. mai ikki einans nýttur til at hyggja aftur til teir nógvu sigrarnar, norðurlenska arbeiðararørslan hevur vunnið, men eisini til at seta okkum nýggj mál. Grundleggjandi boð-

Atli Dam og Hans Jørgensen við á ráðstevnu í Finlandi hjá norðurlensku arbeiðararørsluni.

skapurin hjá arbeiðararørsluni um samstøðu fær ein nýggjan aktualitet við gongdini í Eystur og Mið-Europa. Økta samstarvið í V-Europa við innara

marknaðinum og myndan av nýggjari europeiskari figggjareind, er ein nýggj avbjóðing til arbeiðararørsluna, ein avbjóðing vit ikki koma uttanum. Tann